

KlachtenCommissie Onvrijwillige Zorg (KCOZ)

Beslissing inzake de klacht van

<naam klager 1>

over

Trajectum, <locatiennaam>

DE PROCEDURE

De Klachtencommissie Onvrijwillige Zorg (hierna kortheidshalve aangeduid als de commissie) heeft kennisgenomen van een klacht van <naam klager 1, verder ook te noemen: de klager> gedateerd op 9 september 2021. De klacht betreft onvrijwillige zorg (insluiten op de kamer), opgenomen in het zorgplan. Ook <naam klager2> heeft een klacht over hetzelfde onderwerp ingediend, eveneens gedateerd op 9 september 2021.

Trajectum (verder ook te noemen: de zorgaanbieder of de verweerder) heeft beide klachten vervolgens op 13 september 2021 ter behandeling doorgestuurd aan de commissie.

Omdat zowel <naam klager 1> als <naam klager 2> (verder ook te noemen: klagers) een klacht hebben ingediend over dezelfde situatie en inzet van onvrijwillige zorg hebben ze in hun klacht aangegeven dat ze geen bewaar hebben als beide klachten gezamenlijk worden behandeld in dezelfde hoorzitting. De commissie is hiermee akkoord gegaan.

De commissie heeft de zorgaanbieder de gelegenheid gegeven om op de klachten te reageren. Het verweerschrift heeft de commissie op 27 september 2021 ontvangen. Partijen hebben kennisgenomen van elkaars stukken.

De hoorzitting vond plaats op 6 oktober 2021. De commissie heeft een online zitting gehouden ter bespreking van de klacht. Aan de online zitting namen deel: de klagers en , cliëntvertrouwenspersoon Wzd en namens de zorgaanbieder: , afdelingsmanager en , behandelaar.

FEITEN EN OMSTANDIGHEDEN

De commissie gaat op grond van het beschrevene in het klachtschrift en verweer en hetgeen ter zitting naar voren is gekomen uit van de volgende feiten.

De klagers verblijven in Trajectum op <locatiennaam>.

Klager1 is opgenomen met TBS met voorwaarden en de klager2 is opgenomen met TBS met dwangverpleging.

Op de deur van de kamers van de cliënten zit een deursignalering, welke deursignalering in de nacht wordt aangezet. Er zijn op de gang twee toiletten.

De deursignalering wordt iedere ochtend uitgelezen om te controleren of cliënten van hun kamer zijn afgegaan. De afspraak die de zorginstelling met de cliënten heeft gemaakt, is dat als zij s' nachts naar het toilet gaan en een andere medebewoner op de gang zien, zij dit de volgende morgen melden aan de groepsleiding. Deze maatregel is ingezet ter voorkoming dat er drugs wordt ingenomen of gedeald 's nachts op de gang of kamer.

Het vrijwillig melden door cliënten is onderdeel van de behandeling omdat hiermee door cliënten kan worden aangetoond betrouwbaar te zijn. Als cliënten niet voldoende helder zijn over de gebeurtenissen in de nacht volgt er een waarschuwing. Bij herhaaldelijk onvoldoende verklaren of ongeloofwaardige verhalen vertellen gaat de deur van de kamer s' nachts op slot.

De deursignalering en de maatregel (het s' nachts opsluiten op de kamer) bij het niet melden in de ochtend dat men andere cliënten heeft gezien, is bij beide klagers in het zorgplan opgenomen. Deze voorwaarden zijn niet door de reclassering opgelegd, maar zijn als mogelijke onvrijwillige zorg opgenomen in het zorgplan van beide klagers.

Bij het uitlezen van de deursignalering van de nacht van 22 en 23 augustus heeft de zorginstelling de conclusie getrokken dat beide cliënten mogelijk andere cliënten zijn tegengekomen op de gang en/of het toilet. Klagers zijn daarover bevraagd, maar hebben naar het inzicht van de instelling onvoldoende open verklaard. De instelling heeft toen besloten dat de kamers van beide klagers gedurende de nacht gesloten moet worden.

DE KLACHT

De klagers hebben beiden dezelfde klacht ingediend over het toepassen van onvrijwillige zorg te weten het opsluiten op de kamer gedurende de nacht voor de periode van 7 dagen. Zij vinden het onterecht dat deze maatregel is opgelegd want ze vinden dat ze niets verkeerd hebben gedaan. Daarnaast vinden ze de maatregel disproportioneel en verzoeken ze de behandelaars om een alternatief te bieden in plaats van het opsluiten van de kamer als "strafmaatregel". Volgens de klagers is er daarnaast ook geen hoor en wederhoor toegepast alvorens de maatregel is opgelegd maar is de maatregel door de behandelaar medegedeeld.

HET VERWEER

Ten aanzien van de klachten is verweerder van mening dat er volgens de Wzd is gehandeld. De maatregel is vastgelegd in het zorgplan van beide klagers. De openheid van zaken geven en het al dan niet opleggen van de maatregel is onderdeel van de behandeling. Als cliënten openheid geven over wat er in de nacht gebeurt dan stellen ze zich hiermee betrouwbaar op en wordt er geen maatregel opgelegd.

Volgens verweerder is er voorafgaande aan de bewuste nacht van 22 op 23 augustus 2021 (te weten in de nacht van 6 op 7 april en in de nacht van 24 op 25 mei 2021) geconstateerd op basis van de deursignalering dat beide klagers mogelijk tegelijkertijd of met een andere cliënt s' nachts op de gang waren en/of naar de wc zijn gegaan. De verklaringen van klagers over wat er precies is gebeurd waren toen niet geloofwaardig en hebben ze het voordeel van de twijfel gekregen. Dit is besproken met klagers en hen is aangezegd dat er bij een volgende keer een sanctie volgt.

In de nacht van 22 en 23 augustus is door de leiding op basis van de deursignaleringen wederom geconstateerd dat beide heren op de gang zijn geweest. De verklaringen van beide klagers waren ook nu weer niet geloofwaardig. Het gevolg hierop is dat de deur van de kamer van beide klagers op slot is gegaan gedurende 7 dagen in de week van 26 augustus. Het opleggen van deze maatregel bij beide klagers is door de behandelaar overlegd met de teammanager en een intern en extern deskundige (psychiater).

OVERWEGINGEN EN CONCLUSIES

De commissie is bevoegd om de klacht over onvrijwillige zorg die is opgenomen in het zorgplan in behandeling te nemen (artikel 55 lid 1 sub c Wzd).

De commissie constateert tijdens de hoorzitting dat de klagers en de verweerder een ander beeld schetsen van wat er in die bewuste nacht is gebeurd. De commissie heeft de uitdraaien van de deursignalering bekeken en geconstateerd dat er bij het openen en dichtgaan van de verschillende deuren korte overlaptijden te zien zijn.

De toelichting van klagers op de deuropeningen in de nacht van 22 op 23 augustus is door de leiding als onvoldoende betiteld, waarop de sanctie is gevolgd. Op de vraag van de commissie welke criteria gebruikt worden om tot een dergelijk oordeel te komen blijft de instelling in gebreke om daar een antwoord op te geven. Het oordeel van de betreffende behandelaar is voorgelegd aan de teamleden, die met de conclusie hebben ingestemd.

De commissie onderschrijft het belang van toezicht ook gedurende de nacht. Het komt de commissie echter voor dat de gekozen oplossing namelijk toezicht via een deursignalering en achteraf verantwoord door de klager te subjectief is. Het gaat bij het inzetten van de maatregel alleen om de geloofwaardigheid van klagers. Er is de commissie niet gebleken dat daarbij kenbare criteria gehanteerd zijn anders dan dat de conclusie van de behandelaar is getoetst aan het oordeel van de teamgenoten.

Het doel van de maatregel namelijk voorkomen van drugsgebruik of handel gedurende de nacht zou ook op een andere manier bereikt kunnen worden. Namelijk door urinecontrole en kamercontrole als blijkt uit de deursignalering dat er overlappende tijden geweest zijn. Tijdens de zitting en in het verweer is gemeld dat deze kamer- en urinecontrole feitelijk heeft plaatsgevonden. Klagers waren "schoon" dat wil zeggen er zijn geen drugs op de kamer gevonden en de urinetesten waren negatief. Die constatering heeft echter geen invloed gehad op het opleggen van de maatregelen.

De commissie ziet geen relatie tussen het geven van een betrouwbare verklaring en het 's nachts insluiten van klagers. Het insluiten is om die reden dan ook niet doelmatig.

De duur van de maatregel is niet opgenomen in het zorgplan. De feitelijke duur van de maatregel (namelijk 7 dagen) heeft geen redelijke verhouding met de overtreding van de afspraak en het te bereiken doel. De commissie oordeelt de maatregel dan ook disproportioneel.

Verder is tijdens de hoorzitting gebleken dat voorafgaand aan het opleggen van de maatregel er geen hoor/wederhoor is toegepast. De maatregel is de klagers

medegedeeld en niet vooraf of tijdens het MDO besproken met de klagers. Dit is in strijd met het stappenplan van de Wzd. Een en ander overwegende constateert de commissie dat aan het toepassen van onvrijwillige zorg als in de onderhavige situatie de daarvoor geldende criteria en processtappen niet of onvoldoende in acht zijn genomen.

Daarbij is de uitvoering van de maatregel ook een bron van zorg voor de commissie. Klagers verklaren dat zij na insluiting een kartonnen po moeten gebruiken. Deze po is de commissie ambtshalve bekend als gebruikelijk bij separaties. Klagers klagen erover dat deze po instabiel is en moeilijk in het gebruik. Iets wat regelmatig vervelende situaties geeft. De commissie acht dit een terechte kritiek. Naar het oordeel van de commissie is dit een onnodige verzwaring van de maatregel. De commissie ziet geen reden waarom niet stevigere middelen als een urinaal of een wat steviger wc-emmer gebruikt kan worden.

Tot slot merkt de commissie nog op dat cliënten die ingesloten zijn risico lopen als er brand uitbreekt. Tijdens de zitting is aangegeven dat er geen speciale voorzieningen getroffen zijn. Zo gaan de afgesloten deuren niet automatisch open als er brand uitbreekt. In de nacht is er maar één slaapwacht aanwezig voor twee afdelingen. Om de afdeling waar klagers verblijven te bereiken moet de slaapwacht een sluis passeren.

BEOORDELING

De commissie oordeelt de klacht van de klager om vorenstaande redenen **gegrond**.

RECHTSMIDDEL

Partijen kunnen, binnen zes weken na de dag waarop de commissie deze beslissing aan partijen heeft medegedeeld (dat wil zeggen: binnen zes weken na de dag waarop partijen gemeld is dat zij deze beslissing kunnen downloaden van het netwerk van de KCOZ), een verzoekschrift indienen bij de rechter ter verkrijging van een beslissing over de klacht (zie artikel 56c Wet zorg en dwang).

Deze uitspraak is vastgesteld op 10 oktober 2021 door de voorzitter van de Klachten-Commissie Onvrijwillige Zorg, de heer mr. J.A. Heeren, en de leden mevrouw drs. L.J.W.M. Muller en de heer de heer mr. H.J.M. Steen.

mr. J.A. Heeren,
voorzitter

Dit is de geanonimiseerde versie van een uitspraak van de KCOZ. Conform artikel 56b, lid 7 Wzd maakt de KCOZ haar uitspraken openbaar 'in zodanige vorm dat deze niet tot personen herleidbaar zijn, behoudens voor zover het de zorgaanbieder betreft'. De KCOZ maakt haar uitspraken openbaar door deze op de website van de KCOZ te publiceren